

Науковий погляд на інформаційне протиборство

Сенченко О. М. *Інформаційно-мережеві війни: теорія, моделі, алгоритми* / О. М. Сенченко. — Київ : КВЦ, 2017. — 332 с.

Серед численних праць вітчизняних і зарубіжних авторів з проблематики інформаційних війн помітним явищем стало наукове видання О. Сенченко "Інформаційно-мережеві війни: теорія, моделі, алгоритм". У ньому

яскраво висвітлено не лише основні теоретичні положення, методологію, методику і технології інформаційно-мережевих війн, їх всеосяжний, багаторівневий і системний характер, а також форми і способи управління ними. Особливу актуальність виданню надають докладний розгляд інструментарію, моделей та алгоритму ведення війни, а також з'ясування ролі й місця інформаційно-мережевих війн у формуванні віртуальної реальності та трансформації індивідуальної й суспільної свідомості.

У першому розділі "Феномен інформаційних та інформаційно-мережевих війн і його категоріальне усвідомлення" на основі порівняльного аналізу досліджено еволюцію наукових поглядів і розвиток категоріального апарату у провідних країнах світу в царині інформаційно-психологічного протиборства, узагальнено сучасну типологію і надано визначення інформаційних й інформаційно-мережевих війн, за допомогою прикладів продемонстровано особливості застосування технологій "керованого хаосу" і "кольорових революцій". Розкриваючи традиційні, відомі широкому загалу фахівців поняття "кібервійни" і "ментальні війни", автор, вперше в Україні, сформулювала загальне поняття поведінкових війн. На особливу увагу заслуговує аналіз стратегії й технологій інформаційних війн, що в межах геополітичної боротьби орієнтовані на досягнення панування над "ворожою" державою на основі встановлення всеосяжного латентного контролю над механізмом формування і практичної реалізації внутрішньої та зовнішньої політики країни.

У другому розділі "Теоретико-методологічна база дослідження" сформульовано геополітичні, соціально-комунікативні та психологічні аспекти війн нового типу, основні етапи розвитку інформаційного протиборства, сутність, зміст і особливості інформаційно-мережевих війн. Соціокомунікативний підхід наукового дослідження надав можливість довести, що інформаційно-комунікаційне середовище і мережева структура суспільства дають змогу докорінним чином змінити підходи до ведення ментальних війн і перейти від концепції інформаційних війн до інформаційно-мережевих.

Третій розділ "Діалектика Гегеля — філософський базис організації революцій і війн" створює філософське підґрунтя для змістовного дослідження процесів підготовки, ведення і завершення інформаційно-мережевих війн, формування ідеологеми "революцій" ХХІ століття. Сформульовано важливу тезу про те, що зростання технічної й інформаційної озброєності сучасного суспільства робить проблему ідеології як ніколи актуальною, адже це питання змісту духовного простору.

У четвертому розділі "Хто замовляє і розробляє глобальну стратегію США?" яскраво представлено сутність, зміст і етапи глобальної стратегії Заходу. Доведено, що народи світу не хочуть визнавати новий світовий лад, в якому США та їхні сателіти прагнуть мати певні преференції й посісти панівне становище, використовуючи потенціал інших держав. Стратегічною метою фабрики думок США є створення системи глобального панування і довгострокового перерозподілу світових ресурсів.

Сутність, зміст, інструментарій, форми і способи сучасних інформаційно-мережевих війн досліджено в п'ятому розділі "Глобальний контекст інформаційних війн", у шостому — "Мережевий інструментарій нових війн" та сьомому — "Інструментарій інформаційно-мережевих війн".

По суті, вперше в українській історіографії системно окреслено парадигму протиборства нового типу, висвітлено глобальний контекст інформаційних війн, мережевий інструментарій цих конфліктів загалом й інформаційно-мережевих війн зокрема. Практична цінність п'ятого розділу полягає насамперед у доведенні факту, що глобальний контекст інформаційних війн передбачає руйнування духовного простору особистості, суспільства, держави. Саме в цій сфері формуються метацинності та метамотивації, концентруються зусилля теоретиків і практиків протистоянь нової епохи, спрямовані на формування змісту і вигляду майбутньої глобальної наддержави, форм і способів управління нею.

У шостому розділі "Мережевий інструментарій нових війн" систематизовано і обґрунтовано мережевий характер інформаційних війн сучасності, висвітлено багатогранність, багатовекторність і типологію мереж. Наголошено, що, незважаючи на численні праці, присвячені проблематиці інформаційних війн, інформаційно-мережеві конфлікти залишаються майже недослідженими. Саме через це вивчення глибоких процесів і закономірностей розвитку системи інформаційно-мережевих відносин сучасного інформаційного суспільства об'єктивно потребує розробки якісної та чіткої теоретичної концепції інформаційно-мережевої війни, в якій розкривалися б мета, завдання, принципи, закономірності, сутність і зміст інформаційного протиборства, що реалізується у формі інформаційних й інформаційно-психологічних операцій у різноманітних мережах.

Засоби інформаційно-мережових війн, які докладно розглянуто у сьомому розділі, є поєднанням стратегії непрямих дій і "м'якої сили" як інструменту управління міжнародними процесами, спрямованими на формування керованого хаосу і управління ним. У розділі обґрунтовано тезу, що технології керованого хаосу — це новий неконтрольований міжнародними організаціями вид зброї масового ураження, нова форма колоніальної політики.

Восьмий розділ "Основи теорії інформаційно-мережових війн" у структурованому вигляді розкриває систему, алгоритм визначення мети, об'єктів і суб'єктів, органів управління, загрози і ризику на всіх етапах підготовки і в ході ведення інформаційно-мережових війн. Їх базова модель, представлена в розділі, стала, по суті, фундаментом теоретичного дослідження. До основних цінностей в інформаційно-мережових війнах автор відносить капітал і владу.

У дев'ятому розділі "Моделі й алгоритм ведення війни у фінансовій, економічній і політичній сферах" наголошено, що важливим засобом інформаційно-мережових війн є фінансово-економічна зброя, яку активно застосовують у фінансово-економічних війнах. Автор зауважує, що алгоритм ведення сучасних інформаційно-мережових війн безпосередньо пов'язаний з алгоритмами впливу на систему політичного управління і зміни політичної влади.

Десятий розділ "Трансформація суспільства як наслідок інформаційно-мережових війн" присвячено аналізу дезінтеграційних процесів і тенденціям розвитку ситуації в Україні, проблемам стратифікації та розколу суспільства пострадянських країн. Основними чинниками виходу України із системної кризи і покращення життя населення є подолання соціальної аномії, закріплення в суспільстві таких життєвих цінностей, як честь, гідність, повага, відповідальність, патріотизм.

Отже, наукове видання О. Сенченко "Інформаційно-мережові війни: теорія, моделі, алгоритм" є, по суті, новим явищем, науковим проривом у контексті інформаційного протиборства. Зміст, системний підхід до вирішення наукового завдання, пов'язаного з інформаційно-мережовими війнами, надає можливість для об'єктивного і неупередженого аналізу процесів, які сьогодні відбуваються в нашій державі.

Яків Жарков,

кандидат історичних наук, доцент,
начальник кафедри зарубіжної воєнної інформації
Військового інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Надійшла до редакції 14 квітня 2017 року

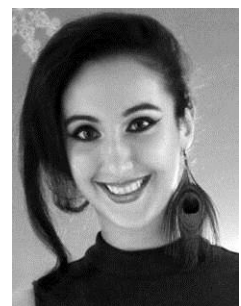

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

УДК 030:81'374]:027.54(477-25)НБУВ

Анжела Шумілова,
молодший науковий співробітник
відділу науково-бібліографічної
інформації НБУВ

Кароліна Сінельник,
бакалавр Національного
педагогічного університету
ім. М. П. Драгоманова

Класифікація і типи словників у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

У статті розглянуто принципи класифікації та типи словників, визначено вплив типологічних особливостей на процес формування цих видань. Проаналізовано роль словників як важливого засобу поширення наукової інформації на історичних етапах розвитку людської спільноти, науки та організації наукового спілкування.

Ключові слова: лексикографія, наукова інформація, комунікативна функція мови, систематизація видань, класифікація та типи словників, культура мовлення, ненормативна лексика.

Мета статті полягає у дослідженні різних типів словників як ефективного виду друкованих видань для оптимального інформаційного забезпечення науки в умовах інформатизації. Для її досягнення був вивчений практичний досвід створення та використання словників як сучасного засобу інформаційного забезпечення суспільства та науки. *Об'єкт* розгляду — словники, *предмет* — типологія словників. Джерель-

ною базою дослідження слугували фонди друкованих видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ). Повноті вивчення теми сприяли електронні ресурси.

Сьогодні бібліотека є основним накопичувачем, зберігачем та розповсюджувачем знань, зафіксованих у друкованих джерелах, рукописних та електронних фондах. Бібліотеці, на нашу думку, належить важлива